

Høringsnotat

Lovavdelingen

Dato: 22. juni 2023

Saksnr: 23/2781

Høringsfrist: 22. september 2023

Høringsnotat om EU-kommisjonens forslag til nytt direktiv om felles regler for å fremme reparasjon av varer

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring Europakommisjonens forslag til nytt EU-direktiv om felles regler for å fremme reparasjon av varer. Direktivforslaget ble lagt frem av Europakommisjonen 22. mars 2023.

Høringsinstansene inviteres til å uttale seg om sitt syn på Europakommisjonens forslag til ny EU-rett. Departementet har på nåværende tidspunkt ikke tatt stilling til behovet for endringer i norsk rett som følge av direktivet og dermed heller ikke til økonomiske eller administrative konsekvensene av en eventuell gjennomføring i norsk rett av reglene i forslaget. Det er ventet at forslagene fra Europakommisjonen vil bli gjenstand for endringer i det videre lovarbeidet i EU. Departementet ber om høringsinstansenes syn på innholdet i direktivforslaget og konsekvenser ved en eventuell gjennomføring i norsk rett. Dersom direktivforslaget blir vedtatt av EU, vil et senere forslag til lov- eller forskriftsendringer bli sendt på høring på vanlig måte. Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget vil bli belyst når det er klart hvilke plikter Norge blir bundet av gjennom et eventuelt fremtidig direktiv.

I høringsnotatet blir det kort gjort rede for hovedinnholdet i forslaget og forholdet til norsk rett. Innspill fra høringsinstansene vil bli brukt i regjeringens arbeid med å fastlegge norske posisjoner og kan eventuelt bli formidlet til lovgivende organer i EU og andre parter i EØS-stater. Nærmere informasjon om hvordan regelverk bli til i EØS, finnes på Utenriksdepartementets nettsider.

2 Direktivforslag COM (2023) 155 om felles regler for å fremme reparasjon av varer

På dansk har COM (2023) 155 fått tittelen «Europa-parlamentets og Rådets direktiv om fælles regler til fremme af afhjælpning af varer og om ændring af forordning (EU) 2017/2394, direktiv (EU) 2019/771 og (EU) 2020/1828».

Direktivforslaget gir regler om rett til reparasjon av visse varer. Direktivforslaget har som formål å styrke forbrukernes rettigheter samtidig som det skal bidra til et bærekraftig forbruk. Forslaget er en del av Europakommisjonens målsetning om et grønt skifte, herunder Europas grønne giv (European Green Deal). Retten til

reparasjon er foreløpig begrenset til ni produktkategorier som er nevnt i direktivforslagets vedlegg II. Departementet gjør oppmerksom på at den danske språkversjonen har åtte produkter i sin liste, mens den engelske språkversjonen har ni produkter i sin liste.

Direktivforslaget skal gi forbrukere rett til reparasjon av varer uavhengig av om det foreligger et kontraktsrettslig ansvar. Forslaget innebærer både en plikt for nærmere angitte produsenter til å tilby reparasjon, men også en generell regulering av reparasjonsvirksomheten. Reparasjon av ting faller i dag under virkeområdet til blant annet håndverkertjenesteloven og lov om rett for handverkarar o.a. til å selja ting som ikkje vert henta, i tillegg til avtaleloven kapittel 4 om opplysningsplikt før det inngås avtale med en forbruker.

Det er også foreslått endringer i direktiv (EU) 2019/771 om visse aspekter ved avtaler om salg av varer (heretter omtalt som det reviderte forbrukerkjøpsdirektivet). Endringene begrenser forbrukerens rett til å velge mellom retting og omlevering når selgeren hefter på kontraktsrettslig grunnlag. I dag er dette regulert i forbrukerkjøpsloven § 29, som fra 1. januar 2024 endres ved lov 16. juni 2023 nr. 60 i forbindelse med gjennomføringen i norsk rett av direktiv (EU) 2019/771. Endringer i direktiv (EU) 2019/771 vil nødvendiggjøre tilsvarende endringer i forbrukerkjøpsloven.

3 Direktivforslagets innhold

Direktivforslaget består av 21 artikler.

Artikkel 1 angir direktivforslagets formål og virkeområde. Formålet er å fastsette felles regler som fremmer reparasjon av varer. På denne måten skal forslaget styrke det indre marked og samtidig bidra til forbrukerbeskyttelse og miljøvern.

Direktivforslaget skal gjelde for reparasjon av varer som er kjøpt av forbrukere. Bestemmelsene i forslaget avgrenser mot reparasjon av varer som bygger på selgerens kontraktsrettslige ansvar etter artikkel 10 i det reviderte forbrukerkjøpsdirektivet. Som nevnt inneholder direktivforslaget en endring av dette direktivet i artikkel 12.

Artikkel 2 angir definisjonene som skal gjelde for direktivforslaget. Definisjonene samsvarer med definisjoner i det reviderte forbrukerkjøpsdirektivet. Begrepene «reparatør» og «krav til afhjælpningsmuligheder» er gitt nye definisjoner i direktivforslaget.

Artikkel 3 omhandler direktivforslagets harmoniseringsnivå. Direktivforslaget er et fullharmoniseringsdirektiv. Det er dermed ikke adgang til å opprettholde eller innføre bestemmelser i nasjonal rett som fraviker reguleringen i direktivforslaget.

Artikkel 4 gir regler om et europeisk standardisert informasjonsskjema for reparasjonstjenester. Bestemmelsen pålegger reparatører å utlevere et skjema med informasjon om reparasjonstilbudet ved forespørsel om reparasjon fra en forbruker. Forbrukeren har krav på dette skjemaet før det inngås avtale om reparasjon. Skjemaet er inntatt i direktivforslagets vedlegg I.

Plikten til å utlevere et informasjonsskjema gjelder for reparatører som har en reparasjonsplikt etter artikkel 5, og for andre som har til hensikt å levere en reparasjonstjeneste. Reparatøren kan kreve at forbrukeren betaler kostnadene ved å

innhente informasjonen som skal fremgå av skjemaet. Dette er typisk kostnader ved undersøkelser av skadeomfanget og ved beregninger av reparasjonstilbudet.

Punkt 4 angir hvilken informasjon som skal fremgå av informasjonsskjemaet. Skjemaet skal blant annet opplyse om reparatørens identitet og adresse, varen og en beskrivelse av mangelen, informasjon om reparasjonstjenesten, samt muligheten for andre tjenester som installasjon og transport, dersom dette tilbys. Departementet nevner i denne sammenheng at det i dag fremgår opplysningskrav etter avtaleloven kapittel 4 som på enkelte punkter gir tilsvarende opplysningskrav.

Reparatøren kan ikke uten forbrukerens samtykke endre reparasjonstilbudet, slik det fremgår av skjemaet, i en periode på 30 dager etter at det ble formidlet til forbrukeren. Dersom det inngås en avtale om reparasjon innen 30 dager, skal reparasjonsskjemaet utgjøre en integrert del av avtalen.

Artikkel 5 fastlegger reparasjonsplikt for produsenter av visse forbrukervarer. Denne plikten gjelder uavhengig av produsentens kontraktsrettslige ansvar etter forbrukerkjøpslovgivningen. Produsentens reparasjonsplikt gjelder for nærmere bestemte varer som det etter EU-lovgivningen stilles reparasjonskrav til. Disse rettsaktene er listet opp i direktivforslagets vedlegg II. De bestemmer også utstrekningen av produsentens reparasjonsplikt for de enkelte varene. Etter vedlegg II gjelder det en reparasjonsplikt for følgende varer:

1. husholdningsvaskemaskiner og husholdningsvaskemaskin/tørketrommel i henhold til kommisjonsforordning (EU) 2019/2023
2. husholdningsoppvaskmaskiner i henhold til kommisjonsforordning (EU) 2019/2022
3. kjøleapparater med direktesalgfunksjon i henhold til kommisjonsforordning (EU) 2019/2024
4. kjøleapparater i henhold til kommisjonsforordning (EU) 2019/2019
5. elektroniske skjermer i henhold til kommisjonsforordningen (EU) 2019/2021
6. sveiseutstyr i henhold til kommisjonsforordning (EU) 2019/1784
7. støvsugere i henhold til kommisjonsforordning (EU) 666/2013
8. servere og datalagringsprodukter i henhold til kommisjonens forordning (EU) 2019/424
9. [mobiltelefoner, trådløse telefoner og nettbrett i henhold til kommisjonsforordningen (EU) .../...]

Reparasjon hos produsenten kan enten være gratis, mot vederlag eller mot en annen form for kompensasjon. Reparasjonsplikten gjelder bare så fremt reparasjon er mulig, og produsenter kan inngå avtaler med tredjeparter for å oppfylle sin reparasjonsplikt. Produsenter plikter også å sørge for at reparatører kan få tilgang til reservedeler og til informasjon om hvordan produktet kan repareres.

Europakommisjonen gis kompetanse til å vedta delegerte rettsakter for å endre listen i direktivforslagets vedlegg II, som fastsetter hvilke produkter det foreligger retteplikt for.

Departementets foreløpige vurdering er at norsk rett i dag ikke oppstiller en generell reparasjonsplikt for produsenter av varer som selges til forbrukere, uavhengig av produsentens kontraktsrettslige ansvar etter

forbrukerkjøpslovgivningen. En reparasjonsplikt kan imidlertid følge av avtaleforpliktelser.

Artikkel 6 fastlegger at produsenter har en plikt til å informere kunder om deres reparasjonsplikt etter artikkel 5. Informasjonen skal være enkelt tilgjengelig og gitt på en klar og forståelig måte.

Departementet legger til grunn at det ikke følger en slik opplysningsplikt av gjeldende rett.

Artikkel 7 pålegger medlemsstatene å sørge for at det finnes en digital plattform for reparasjonstjenester. Plattformen skal gjøre det enklere å finne aktører som tilbyr reparasjonstjenester. Direktivforslaget stiller nærmere bestemte krav til netjtjenesten, blant annet krav til søkefunksjoner, innhold og tilgjengelighet. Bruk av netjtjenesten skal være gratis for forbrukere.

Departementet legger til grunn at det etter norsk rett i dag ikke stilles krav om digitale plattformer for reparasjonstjenester.

Artikkel 8 pålegger medlemsstatene å sørge for at det finnes tilstrekkelige og effektive midler for å sikre at direktivet overholdes.

Departementet antar at det må vurderes nærmere om det vil være behov for særskilte regler utover gjeldende regler om tvisteløsning og tilsyn fra Forbrukertilsynet og Markedsrådet.

Artikkel 9 pålegger medlemsstatene å sikre at forbrukere har tilgang til informasjon om deres egne rettigheter etter direktivforslaget og om hvordan disse kan håndheves.

Departementet legger til grunn at det må vurderes særskilte tiltak for å oppfylle slike vilkår ved eventuell fremtidig EØS-rett med et slikt innhold.

Artikkel 10 omhandler direktivforslagets ufravikelighet. Bestemmelsen fastsetter at avtaler som avviker fra reglene i direktivforslaget, og som er til ugunst for forbrukeren, ikke binder forbrukeren.

Artikkel 11 fastlegger at medlemsstatene har en plikt til å fastsette sanksjoner for overtredelser av nasjonale lovbestemmelser som gjennomfører artikkel 4, 5 og 6. Sanksjonene skal være effektive, forholdsmessige og avskrekkende.

Artikkel 12 gjør endringer i forbrukerens krav på reparasjon etter det reviderte forbrukerkjøpsdirektivet (EU) 2019/771. Endringen innebærer at selgeren er forpliktet til å rette en mangel i stedet for å tilby omlevering dersom kostnadene for omlevering vil være lik eller større enn å reparere mangelen.

Departementets foreløpige vurdering er at forslaget på dette punktet innebærer en endring av forbrukerens krav på omlevering til å innebære en viss retteplikt for selgeren. En eventuell gjennomføring i norsk rett vil nødvendiggjøre endringer i forbrukerkjøpsloven. Etter forbrukerkjøpsloven § 29 kan kjøperen velge mellom retting og omlevering, med mindre kravet «er umulig eller volder selgeren urimelige kostnader». Bestemmelsen vil imidlertid bli endret fra 1. januar 2024 som følge av endringslov 16. juni 2023 nr. 60 slik at valgfriheten er avskåret dersom kravet er «umulig å gjennomføre eller vil påføre selgeren uforholdsmessig store kostnader».

Artikkel 13 og 14 omhandler nødvendige endringer av annen EU-lovgivning.

Artikkel 15 er en delegasjonshjemmel. Bestemmelsen gir EU-kommisjonen kompetanse til å vedta endringer i forordningene som er nevnt i vedlegg II. Slike endringer må gjennomføres i norsk rett på vanlig måte.

Artikkel 16 angir overgangsbestemmelser for direktivforslaget.

Artikkel 17 fastlegger medlemsstatenes frist til å gjennomføre direktivforslaget.

Artikkel 18 fastsetter datoen for direktivforslagets ikrafttredelse.

Artikkel 19 angir at direktivforslaget retter seg mot medlemsstatene.